

Bidrag av nyttig tidningsmedarbetare

När kyrkomötet väl är över, skriver Rydberg till sin chef S. A. Hedlund i september 1868, skall han lägga teologin åt sidan och istället ägna sig åt "lustvandringar i fantasiens värld". Det vill säga, tillägger han genast, bara på lediga stunder. I övrigt vill han bli "en nyttig medarbetare i tidningen".¹

Med diktardrömmarna – lustvandringarna i fantasins värld – blir det dock inte mycket av; de följande åren blir istället en tid av skrivkramp. Den kreativitet som finns kvar används för tidningens räkning. Bland annat i den populära serien "Ett och annat", kåserande texter som utgick från utrikes nyheter *utanför* den storpolitiska arenan, sådana som annars inte brukade få plats i spalterna.

Lite av samma slag, menar Henrik Hedlund, var den artikelsvit från 1871 där Rydberg behandlade "den då pågående processen om rätten att tillhöra den anrika och förnäma familjen Tichborne, bära dess baronettitel och ärva en förmögenhet med £30.000 i räntor".

Den rätte arvingen hade för länge sedan omkommit vid ett skeppsbrott i Atlanten. Modern vidhöll orubbligt tron på, att han skulle återkomma, och annonserade till sist i tidningarna efter den försvunne med upplysningar om hans utseende. Så uppenbarade sig en man utan någon legitimation, företedde i sitt utseende vissa likheter med den försvunne, men också stora olikheter, kunde omtala enskildheter från unge Tichbornes barndom, medan han om andra högg i sten eller röjde en märkvärdig okunnighet. Han uppgav sig hava vid skeppsbrottet ensam blivit räddad av ett annat fartyg. I hysterisk moderskärlek erkände den gamla lady'n honom som sin son och gav honom ett rikligt underhåll, tills domstolen

---

¹ Brev till S. A. Hedlund 13.9.1871 (*Viktor Rydbergs brev*, I, Stockholm 1923, s. 132).

skulle fälla sitt utslag till hans förmån. [...] Detta var något för en romanförfattare. Efter de vidlyftiga referanten i Times, vilkas innehåll ej var lätt att överskåda och förbinda, gav Rydberg en klar och spännande översikt över denna detektivroman ur levande livet och gissade redan tidigt, vem arvskrävaren var.²

Karl Warburg beskriver i sin biografi Rydbergs "novellistiskt hållna skildringar" av processen som "rent av mästerliga" och utnämner dem till "en verklig journalistisk bragd".³ Även på Aftonbladets redaktion tycks man också ha blivit imponerade, eftersom man lånade hela serien utan tillstånd.⁴ S. A. Hedlund tog å sin sida kontakt med förläggare för att få alltihop utgivet i bokform så snart utslaget i processen hade fallit.⁵ Av detta blev emellertid inget. Till en del berodde det kanske på att Aftonbladets tilltag hade undergrävt marknaden, men huvudskälet var antagligen detsamma som Rydberg anförde när man föreslog utgivning av ett urval Ett-och-Annat-texter: efter sin långa tystnad ville han inte möta läsarna med något så lättviktigt. "Man torde ha större anspråk på honom än [så]".⁶

Rydbergs redogörelse för den Tichbornska affären publicerades under rubriken "Hvem är han?" genom elva nummer av Göteborgs Handels- och sjöfartstidning, från 15 till 27 juli 1871. Rättegångens fortsatta utveckling beskrevs sedan i tre artiklar 17, 18 och 21 november samt i en den 28 december. Sedan

---

² Hans Hedlund, "Viktor Rydberg som tidningsman och andra Rydbergsminnen", i: *Viktor Rydberg 1828-1928*. Minnesskrift utgiven av Göteborgs högskolas studentkår, Göteborg 1928, s. 306-323, här: s. 314.

³ Karl Warburg, *Viktor Rydberg. En lefnadsteckning. Senare delen*, Stockholm 1900, s. 198-199.

⁴ Rydbergs elva artiklar från juli 1871 återgavs, i något komprimerad form, i sex nummer av *Aftonbladet* (14.9, 15.9, 22.9, 26.9, 27.9 och 29.9.1871).

⁵ Brev S. A. Hedlund till Viktor Rydberg 25.9.1871 (Göteborgs universitetsbibliotek, F.2:57-58). I brevet uttrycker Hedlund också sin irritation över Aftonbladet.

⁶ Brev S. A. Hedlund till Albert Bonnier 26.5.1872 (Bonniers arkiv).

tröttnade han tydligen; i fortsättningen följs den långdragna processen på vanlig nyhetsplats. Domstolens slutliga utslag kom inte förrän 1874.

Artiklarna är inte signerade. Istället har det första avsnittet försetts med en vilseledande undertitel, "(Till Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning)", som signalerar att det handlar om material som sänts in till tidningen av någon tillfällig korrespondent.

Vi presenterar här de två första delarna i serien, publicerade lördagen den 15 och måndagen den 17 juli 1871. Stavningen har moderniserats, verbens pluralformer har tagits bort och behandlingen av maskulina och feminina substantiv har anpassats till nutida praxis – allt för att texten i görligaste mån skall behålla sin ursprungliga och avsedda karaktär av "lättläst".

Ett par förklaringar kan vara på sin plats. Manuel Bulnes (1799-1866) och Manuel Montt (1809-1880) var två politiker som under olika perioder innehade presidentposten i Chile. Och *Agu'ardiente* ("brinnande vatten") är, åtminstone i den chilenska kontexten, en spritdryck som framställts av destillerade druvrester.

Slutligen: uppgiften om antalet invånare i Melipilla är osäker – kan också vara "300". Första siffran var svår att läsa på mikrofilmen.

TORE LUND

Arthur Orton, "The Tichborne claimant",
tecknad av Carlo Pellegrini (signaturen "Ape").
Ur *Vanity Fair*, 10.6.1871.